

Ο θεός Ερμής κι η απεικόνισή του σε ελληνικά γραμματόσημα της Μπάλτσου Γεωργίας

Μυθολογικά Στοιχεία για το θεό Ερμή

“Η Μαία, η ντροπαλή Νύμφη κόρη του Άτλα και της Πλειόνης, κατοικούσε σ’ ένα σκοτεινό σπήλαιο στην Αρκαδία στο όρος Κυλλήνη. Εκεί της έκανε έρωτα ο Ζεύς σε αδιαπέραστη νύχτα, ενώ η Ήρα κοιμόταν. Κανείς δε το ήξερε, ούτε θεός ούτε άνθρωπος. Στο δέκατο μήνα φανερώθηκε το μυστικό: η Νύμφη έφερε στον κόσμο ένα γιό, τον Ερμή”. Αυτά, μεταξύ άλλων, αναφέρονται στην εισαγωγή του Ομηρικού Ύμνου Εις Ερμήν και μας πληροφορούν για την καταγωγή του φτερωτού θεού των αρχαίων Ελλήνων.

Ο Ερμής από την πρώτη ημέρα της γέννησής του, απέδειξε ότι δικαίως του αποδόθηκαν πάμπολλοι χαρακτηρισμοί όπως Ποικιλόμυθος (ο λέγων ποικίλα), Αιμύλος (δόλιος, πανούργος), Διάκτορος (ο διάκονος του Διός), Εριούνης (αυτός που φέρνει τύχη), Εύφρων (χαρούμενος), Μηχανιώτης (εφευρετικός), Σώκος (δυνατός), Ταχύγουνος (ο έχων ταχεία γόνατα, ταχύς), Ωκυπέτης (αυτός που πετά γρήγορα) και πολλά άλλα.

Σύμφωνα με όσο μαθαίνουμε από τον Carl Kerényi, από την πρώτη στιγμή μετά τη γέννησή του, επαλήθευσε πολλούς από τους παραπάνω χαρακτηρισμούς που του αποδόθηκαν. Νεογέννητος ακόμη, κατάφερε να πηδήξει έξω από το λίκνο του και να βγει από την σπηλιά χωρίς να γίνει αντιληπτός. Βγαίνοντας σκόνταψε σε μία χελώνα η οποία τον εντυπωσίασε και τον ενέπνευσε να δημιουργήσει από το καύκαλό της τη μουσική λύρα. Αργότερα την ίδια μέρα, ανέβηκε μέχρι την Πιερία προς αναζήτηση κρέατος που τόσο επιθυμούσε. Εκεί βρήκε κι έκλεψε τα βόδια του αδελφού του Απόλλωνα, τα οποία έβοσκαν στο σκιερό βουνό των θεών. Έπειτα από δυο μέρες γύρισε στο βρεφικό του λίκνο. Παρότι εντελώς αθόρυβος έγινε αντιληπτός από τη μητέρα του, η οποία και τον επέπληξε για τη φυγή του. Ο Ερμής της απάντησε πως δε θέλει να μένει ανάμεσα στους θεούς χωρίς υλικά αγαθά και δώρα όπως αυτή σχεδίαζε, καθότι ήταν μια πολύ ολιγαρκής γυναίκα. Παράλληλα ο Απόλλωνας αντιλαμβάνεται την κλοπή των ζώων του και ακολουθώντας τα πατήματά τους φτάνει στη δασωμένη Κυλλήνη, στη σκιερή κρυψώνα των βράχων όπου έμεναν η Μαία και ο γιός της. Ο Ερμής όταν τον είδε προσπάθησε να κρυφτεί μα ο Απόλλωνας τον αντιλήφθηκε γρήγορα. Μετά από μια μεταξύ τους λογομαχία και τη διαμεσολάβηση του πατέρα τους του Δία, ο Απόλλωνας δέχεται να χαρίσει τα ζώα του στον Ερμή με αντάλλαγμα όμως τη λύρα που εφηύρε ο Ερμής. Επιπρόσθετα, ο Απόλλωνας είχε τόσο μαγευτεί από αυτό το όργανο που χάρισε επιπλέον στον Ερμή το ραβδί του πλούτου και της ευτυχίας καθώς και το προνόμιο της “δια ψήφων” μαντείας που κατείχαν οι Θρίες. Οι Θρίες, νύμφες και κόρες του Δία, δίδαξαν στο θεό Απόλλωνα τη μαντική τέχνη κατά την οποία χρησιμοποιούσαν κλήρωση. Οι κλήροι ρίχνονταν σε ένα δοχείο, από όπου επιλέγονταν ένας ή περισσότεροι και η χρησιμοδοσία προέκυπτε από το σχήμα και το χρώμα τους, το οποίο φαίνεται να είχε ιδιαίτερη σημασία.

Όσο ήταν νήπιο ακόμη ο Ερμής, χρειάστηκε τροφό να τον μεγαλώσει. Η Ήρα, μη γνωρίζοντας ακόμη πως επρόκειτο για παιδί του Δία, προσφέρθηκε να βοηθήσει. Κατά τη διάρκεια του θηλασμού του Ερμή από την Ήρα, η ίδια πληροφορήθηκε πως επρόκειτο για εξώγαμο του αιωνίως άπιστου συζύγου της. Τότε οργισμένη, τράβηξε απότομα τον Ερμή από το στήθος

της και τον εκσφενδόνισε στο άπειρο. Μαζί με αυτόν, εκσφενδονίστηκαν και σταγόνες γάλακτος οι οποίες αποτέλεσαν τον ουράνιο γαλαξία μας.

Οι ικανότητες του Ερμή ήταν πολύ χρήσιμες σε όλους τους θεούς οι οποίοι των θαύμαζαν για την ευστροφία και την πονηριά του και του εμπιστεύονταν πολλές δύσκολες αποστολές. Πρώτος και καλύτερος ο πατέρας του ο Δίας ο οποίος τον έχρησε κήρυκα και αγγελιοφόρο του, χαρίζοντάς του τα χρυσά φτερωτά σανδάλια και το κηρύκειο (ραβδί). Η ράβδος αυτή ήταν πτερυγοφόρος και κατά μήκος της περιελίσσονταν δύο φίδια με τα κεφάλια τους αντιμέτωπα. Αυτά τα φίδια συμβόλιζαν την συμφιλίωση δύο αντίπαλων στοιχείων. Το κηρύκειό του ήταν θαυματουργό: όποτε ήθελε αποκοίμιζε ή ξυπνούσε από τον ύπνο τους ανθρώπους. Γι' αυτό άλλωστε τιμάται και ως υπνοδότης, ύπνου προστάτης και ονειροπομπός. Έχοντας κατακτήσει την ικανότητα να μεταφέρεται ταχύτατα σε ουρανό και γη ο Ερμής, κατάφερε να αποκτήσει την ικανότητα να ταξιδεύει και στον Κάτω Κόσμο του οποίου ο βασιλιάς, ο Άδης, εκτιμώντας όπως και ο Δίας τις ικανότητες του Ερμή τον έχρησε συνοδό των νεκρών στον άλλο κόσμο και έκτοτε απέκτησε μία εκ των βασικών του ιδιοτήτων, αυτήν του ψυχοπομπού. Ο Ερμής, μολονότι στην επική ποίηση φαίνεται να έχει βοηθητική θέση έναντι των άλλων ολύμπιων θεών, πολύ γρήγορα εξελίχθηκε σε τόσο πολύπλευρη θεότητα ώστε κάλυπτε σχεδόν κάθε έκφανση της ζωής.

Η δημοτικότητα του Ερμή αυξήθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στα ύστερα χρόνια της αρχαιότητας, τότε που ολοκληρώθηκε και η μετεξέλιξή του, καθώς απέκτησε πολλαπλές ιδιότητες εντελώς διαφορετικές από την αρχική του χθόνια φύση. Έτσι, από θεός του Κάτω Κόσμου και ψυχοπομπός των νεκρών ψυχών θα μετεξελιχθεί σε θεό του αθλητισμού, προστάτη των αθλητικών αγώνων. Πολλά γυμνάσια αφιερώθηκαν στον Ερμή τον αγώνιο ή εναγώνιο, τον οποίο τιμούσαν συνήθως μαζί με τον Ηρακλή. Σε πολλά από αυτά έχουν βρεθεί αφιερώματα με την επιγραφή «Ερμή και Ηρακλεί», ενώ, όπως μας πληροφορεί ο Πausanias, στη Μεγαλόπολη υπήρχε κοινός ναός για τους δύο θεούς, κοντά σε στάδιο. Μεγάλες γιορτές προς τιμήν του Ερμή, ως προστάτη των αθλητών και των αθλητικών συλλόγων (τα λεγόμενα Ερμαία) τελούνταν σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και της Ρώμης, ενώ η τέταρτη ημέρα του μήνα ήταν αφιερωμένη στον Ερμή, όπως και στη Ρώμη η τέταρτη ημέρα της εβδομάδας.

Με τον καιρό τα γυμναστήρια έχασαν τον αρχικό χαρακτήρα της σωματικής αγωγής που κατείχαν, καθώς σε ειδικές αίθουσές τους, μετά τις σωματικές ασκήσεις, γινόντουσαν και θεωρητικά μαθήματα. Μάλιστα δίδασκαν διακεκριμένοι λόγιοι της εποχής με αποτέλεσμα ο Ερμής αυτόματα να γίνει προστάτης και των γραμμάτων και της ρητορικής (λόγιος Ερμής).

Οι Ρωμαίοι ήταν οι πρώτοι που μεταμόρφωσαν τον Ερμή σε θεό του εμπορίου, τον Mercurius, ο οποίος μάλιστα προστάτευε όχι μόνο το θεωρούμενο σήμερα ως νόμιμο, αλλά ακόμη και το προϊόν κλοπής ή αρπαγής (εξ ου και άναξ φηλητών ή δόλιος ή ληιστήρ Ερμής). Επίσης προστάτευε και το τυχαίο εύρημα, το λεγόμενο έρμαιον, που σημαίνει «δώρο του Ερμή» (εξ ου και Ερμής Τύχων).

Σε όλη την αρχαιότητα ο Ερμής θεωρούνταν ο πιο έξυπνος και ο πιο φιλόφρωνος θεός (Ερμής αλεξικάκος και αγαθών δωτήρ) και γι' αυτό ο πιο αγαπητός και διασκεδαστικός θεός του ελληνικού πανθέου, «έκφραση όλων των προτερημάτων και όλων των ελαττωμάτων του αρχαίου Έλληνα».

Παράλληλα με την μετεξέλιξη του θεού, υπήρξε αλλαγή και στην εικαστική του αναπαράσταση. Οι αρχαίοι αγγειογράφοι, εκφράζοντας τις μεταθανάτιες αντιλήψεις της εποχής τους, απεικόνιζαν σε λευκές ληκύθους τον σκυθρωπό χθόνιο Ερμή, ως σεβάσμιο γενειοφόρο ψυχοπομπό. Αργότερα όμως, κατά την κλασική και ιδιαίτερα την ελληνιστική εποχή, ο θεός αναπαριστανόταν ως ωραίος έφηβος με καλογυμνασμένο (πραξιτέλειο) σώμα, όπως φαίνεται από το γυμνό άγαλμά του που βρέθηκε στην Άνδρο (μόνο ένα φίδι που ελίσσεται σε παρακείμενο κορμό δέντρου, μαρτυρεί το χθόνιο χαρακτήρα του). Μ' αυτήν την μορφή ο Ερμής γίνεται όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, ο θεός της αθλούμενης νεολαίας και των γυμναστηρίων. «Η πραξιτέλεια αυτή εικόνα του Ερμή απέχει τόσο πολύ από τη σεβάσμια μορφή του παλιού χθόνιου θεού, ώστε φαίνεται σα να παριστάνει άλλο θεό», επισημαίνει ο Ν. Παπαχατζής.

Φυσικά δε θα μπορούσε παρά πολυτάραχη να είναι και η ερωτική ζωή του Ερμή. Μερικές από τις συντρόφους του αποτέλεσαν η Αφροδίτη, η Απημοσύνη, η Έρση, η Χιόνη και η Δρυόπη. Από τους παραπάνω έρωτες γεννήθηκαν πολλά παιδιά μεταξύ των οποίων ο Ερμαφρόδιτος, ο Πάνας, ο Έρως, η Αγγελία κ.ά. Η ποιητικότερη ιστορία είναι αυτή του Ερμαφρόδιτου, γιού του Ερμή και της Αφροδίτης. Μια μέρα καθώς ο νέος λουζόταν στη λίμνη Σαλμακίδα, τον είδε και τον ερωτεύτηκε η ομώνυμη Νύμφη Σαλμακίδα. Η ένωσή τους ήταν τόσο παθιασμένη που οι θεοί αποφάσισαν να μην χωριστούν ποτέ ξανά τα δύο σώματα. Έτσι "γεννιέται" ένα πλάσμα με αμφότερα τα ανθρώπινα φύλα, ο Ερμαφρόδιτος που δεν αποτελεί πλέον τον γιό του Ερμή και της Αφροδίτης, αλλά ένα αρρενοθήλυ πλάσμα υπερφυσός καλλονής.

Ο Ερμής παριστάνεται συνήθως και με φτερωτά πέδιλα και με το πλατύγυρο καπέλο του, τον πέτασο, σύμβολα της αέρινης ταχύτητας του αγγελιοφόρου θεού και κρατώντας τη μαγική χρυσή ράβδο του, το κηρύκειο, αρχαιότατο σύμβολο της ποιμενικής του φύσης και της αφθονίας. Άλλα ιερά σύμβολα που σχετίζονται με το θεό Ερμή, αποτελούν ο φαλλός -σύμβολο γονιμότητας, η αόρατη κυνή (περικεφαλαία), το ξίφος και το δρέπανο -σύμβολα της χθόνιας φύσης του, ο δίσκος -σύμβολο του θεού ως προστάτη της γυμναστικής και των αθλητικών αγώνων, η σύριγξ (αυλός), η λύρα και η κιθάρα -σύμβολα της μουσικής του φύσης, και τέλος το βαλάντιο -σύμβολο του θεού ως προστάτη του εμπορίου και των συναλλαγών.

Ο Ερμής φιλοξενήθηκε ως βασικό θέμα σε πολλά γραμματόσημα και μάλιστα όχι μόνο ελληνικά. Μερικές από τις χώρες που επέλεξαν τον Θεό Ερμή ως θέμα είναι η Αντίγκουα, η Αργεντινή, η Αυστρία, η Γαλλία, η Κούβα, η Λιβερία, η Μάλτα, η Σομαλία κ.ά.

Οι απεικονίσεις του θεού Ερμή σε ελληνικά γραμματόσημα

- 1861 – Έκδοση Παρισιού - Μεγάλη κεφαλή Ερμή φέροντος πέτασο πτερυφόρο
- 1886 – Έκδοση Βελγίου - Μικρή κεφαλή Ερμή όμοιας παράστασης
- 1896 Ολυμπιακής έκδοσης 2δρχ – Ερμής του Πραξιτέλους. Κρατάει τον Βάκχο κι υψώνει βότρυ σταφυλής
- 1900 Κρητικής Πολιτείας 1, 50λ. – Ο Ερμής δένει τα σανδάλια του
- 1901 – Ιπτάμενος Ερμής - Ερμής αγγελιαφόρος, με φτερωτά σανδάλια και κρατώντας το κηρύκειο
- 1902 – Αξία Μεταλλική – Κεφαλή Ερμή με στοιχεία art nouveau

- 1907 Κρητικής Πολιτείας 10λ. – Προτομή του Ερμή του Πραξιτέλη
- 1911 Χαλκογραφικής έκδοσης 1, 3, 10λ, 25 δρχ. – Ο Ερμής με πέτασο και κηρύκειο από παράσταση ασημένιου στατήρα της κρητικής πόλης Συβρίτα που κόπηκε μεταξύ 320 και 270 π.Χ., 5, 30, 50λ. – Ο Ερμής δένει τα σανδάλια του, 1, 2, 3, 5, 10δρχ. – Ο Ερμής κρατά το μικρό του αδερφό Αρκάδα¹
- 1912 Ικαρίας – Κεφαλή του Ερμή
- 1912 Σάμου – Κεφαλή του Ερμή, όμοια με αυτήν των πρώτων ελληνικών γραμματοσήμων του 1861
- 1912 Λιθογραφικής έκδοσης 1, 3, 10λ – Ο Ερμής με πέτασο και κηρύκειο από παράσταση ασημένιου στατήρα της κρητικής πόλης Συβρίτα που κόπηκε μεταξύ 320 και 270 π.Χ., 5, 30, 50λ. – Ο Ερμής δένει τα σανδάλια του
- 1933 (Αεροπορική) 20δρχ. Αεροεσπρέσσο
- 1935 (κι επανέκδοση) (Αεροπορική) 10δρχ. Μυθολογική
- 1961 100ετηρίδα ελλ. Γραμματοσήμου – Παραστάσεις των επτά κλάσεων της παρισινής έκδοσης του 1861
- 1974 10δρχ Ελληνική μυθολογία Γ' – Ερμής κύρηξ
- 1974 4,5δρχ Παγκόσμια ταχυδρομική ένωση
- 1983 25δρχ. Ταχυδρομικός κώδικας
- 1986 18δρχ Θεοί του Ολύμπου
- 1987 40δρχ Οι μύθοι του Αισώπου – Ο Ξυλοκόπος και ο Ερμής
- 1990 Φυλλάριο Ημέρα ελληνικού γραμματοσήμου 1990 – Παραστάσεις από προγενέστερα γραμματόσημα με τον Ερμή
- 1995 120δρχ Αργοναυτική εκστρατεία – Φινέας, Βορεάδες και θεός Ερμής
- 1996 Φυλλάρια 100 χρόνια Ολυμπιακών Αγώνων – Παραστάσεις από τα ολυμπιακά γραμματόσημα του 1896
- 2001 140, 200δρχ. ΕΛΤΑ-Νέα εταιρική ταυτότητα
- 2010 5λ. Ελληνική τέχνη– Ν. Εγγονόπουλος 1949, Ορφέας, Ερμής κι Ευριδίκη
- 2011 Έκδοση για τα 150 χρόνια από την έκδοση του 1^{ου} ελληνικού γραμματοσήμου + φεγιέ – Παραστάσεις από τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα του 1861

Ο Ερμής αποτέλεσε σχεδόν αποκλειστικό θέμα επί των ελληνικών γραμματοσήμων για 50 χρόνια. Το 1861 εκδόθηκαν τα πρώτα γραμματόσημα της Μεγάλης Κεφαλής του Ερμή στο Παρίσι. Την έκδοση αυτή διαδέχτηκαν οι πρώτες Αθηναϊκές εκδόσεις, η έκδοση καθαρισμένων πλακών, η έκδοση σε χαρτί διαφορετικής ποιότητας, οι εκδόσεις με νέες αξίες και από το 1875 ως και το 1882 κυκλοφόρησαν γραμματόσημα με ή χωρίς αριθμό ελέγχου καθώς και με αλλαγή των χρωματισμών των αξιών 20 και 30 λεπτών.

40λ. Παρισινή έκδοσης, 1861

20λ. σε Δικτυωτό χαρτί, 1871-76

¹ Ο Αρκάς είναι ετεροθαλής αδελφός του Ερμή καθώς ήταν γιος του Δία και της Καλλιστούς. Η Μαία μεγάλωσε και τον Αρκά καθώς η Ήρα μετέτρεψε, από την οργή της για την απιστία του Δία, την Καλλιστώ σε αρκούδα.

Το 1886 τυπώθηκαν και κυκλοφόρησαν τα πρώτα γραμματόσημα Μικρής Κεφαλής του Ερμή. Μέχρι το 1901 κυκλοφόρησαν γραμματόσημα Μικρής και Μεγάλης Κεφαλής του Ερμή με διάφορες επισημάνσεις.

40λ. Βελγικής έκδοσης, 1886-88

1δρχ. Β' Αθηναϊκής έκδοσης, 1891-96

Τόσο η Μεγάλη όσο και η Μικρή Κεφαλή του Ερμή ως μορφές, τοποθετούνται στους κλασικούς αιώνες της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Τόσο σε αγγεία όσο και σε νομίσματα της περιόδου αυτής, αναγνωρίζουμε στοιχεία που επηρέασαν τις απεικονίσεις στα παραπάνω γραμματόσημα.

Νόμισμα Ιωνίας με τον Ερμή, περί το 420 π.Χ.

Το 1896 κυκλοφόρησε η σειρά των Ολυμπιακών Αγώνων της οποίας το 2δραχμο απεικόνιζε τον Ερμή ως δημιουργό του Πραξιτέλη. Ο Ερμής απεικονίζεται ως νεαρός και στο αριστερό του χέρι κρατάει το θεό Διόνυσο σε βρεφική ηλικία. Το άγαλμα αποτελεί την ιδανική εικόνα της κλασικής ομορφιάς κι αποδίδεται στο μεταίχμιο των κλασικών και των ελληνοιστικών χρόνων. Η απεικόνιση του Ερμή του Πραξιτέλη είχε προταθεί να αντικαταστήσει τις μικρές κεφαλές όπως αναφέρεται στην εφημερίδα Ακρόπολις τον Ιούλιο του 1890, ωστόσο ποτέ δεν υλοποιήθηκε.

2δρχ. Ολυμπιακοί Αγώνες, 1896

Το 1901 κυκλοφόρησε η σειρά γραμματοσήμων με θέμα τον Ιπτάμενο Ερμή όπου απεικονίζεται το ομώνυμο έργο του γλύπτη Γιουβάνι ντα Βολογνα. Ο προαναφερθείς είχε λάβει παπική εντολή να δημιουργήσει ένα γλυπτό του θεού Ερμή ώστε αυτό να διακοσμήσει την αυλή ενός πανεπιστημίου στην Ιταλία. Σύμφωνα με την εντολή, ο θεός έπρεπε να απεικονισθεί με το δείκτη του χεριού του προτεταμένο στον ουρανό ώστε να δείχνει πως η γνώση έχει θεία προέλευση και να εμπνέει τους σπουδαστές. Μην ξεχνάμε, ότι ο θεός Ερμής αποτέλεσε προστάτη των γραμμάτων και της ρητορικής. Στο γλυπτό που δημιουργήθηκε το 1580, ο Ερμής ισορροπεί πάνω σε μια χάλκινη στήλη που βγαίνει από το στόμα του Ζέφυρου από το οποίο ξεπεταγόταν νερό. Έτσι δημιουργείται η αίσθηση ότι ο θεός πετάει.

Το μπρούτζινο άγαλμα του Ιπτάμενου Ερμή από τον Γιουβάνι ντα Βολογνα

50λ. από τη σειρά Ιπτάμενος Ερμής, 1901

Το 1902 κυκλοφόρησε η σειρά της Αξίας Μεταλλικής στην οποία απεικονίζεται ο Ερμής έχοντας πλέον χαρακτηριστικά από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Επίσης το φόντο της έκδοσης αυτής, έχει για πρώτη φορά διακοσμητικά στοιχεία της art nouveau.

50λ. από τη σειρά Αξία Μεταλλική, 1902

Στη χαλκογραφική έκδοση του 1911 υπάρχουν δώδεκα αξίες με θέμα το θεό Ερμή. Στα 1, 3, 10 λεπτά και στις 25 δραχμές παρατηρείται ο Ερμής πετασοφόρος με το κηρύκειό του. Στα 5, 30 και 50 λεπτά απεικονίζεται ο Ερμής καθώς δένει τα σανδάλια του και στις 1, 2, 3, 5 και 10 δραχμές παρατηρείται ο θεός υποβαστάζων τον μικρό αδελφό του Αρκάδα. Οι συγκεκριμένες παραστάσεις εντοπίζονται σε νομίσματα των κλασικών και πάλι χρόνων. Ειδικότερα για το δίδραχμο νόμισμα όπου ο Ερμής εμφανίζεται να δένει τα σανδάλια του ακουμπώντας πάνω σε έναν βράχο, ο Ι. Σβορώνος μας πληροφορεί ότι πρόκειται για απεικόνιση που εμπνεύστηκε ο καλλιτέχνης του νομίσματος από την Οδύσσεια του Ομήρου. Πιο συγκεκριμένα, ο Ερμής περιγράφεται από τον Όμηρο να πορεύεται προς το νησί της Καλυψούς για να της μεταφέρει την εντολή του Δία να ελευθερώσει τον Οδυσσέα.

Από αριστερά προς τα δεξιά: 1. Στατήρας, Αρκαδία, ο Ερμής με τον Αρκά, 320π.Χ., 2. Σύβριτος, Κρήτη, ο Ερμής δένει τα σανδάλια του, 320π.Χ., 3. Θεσσαλία, Ερμής, 369-357π.Χ.

1δρχ., 50λ. και 25δρχ. Χαλκογραφικής έκδοσης, 1911

Στα χρόνια που ακολούθησαν, πολλά από τα παραπάνω γραμματόσημα επανακυκλοφόρησαν με διάφορες επισημάνσεις.

Κατά τα έτη 1900 με 1912 ο Ερμής εντάχθηκε και σε αξίες εκδόσεων των νέων χωρών. Πιο συγκεκριμένα στα 1, 50 λεπτά το 1900, στα 10 λεπτά το 1907 της Κρητικής Πολιτείας και σε όλες τις αξίες των εκδόσεων της Ικαρίας και της Σάμου αντίστοιχα. Οι παραστάσεις που επιλέχθηκαν ήταν παρόμοιες ή και ίδιες με προγενέστερων εκδόσεων της Ελλάδας με εξαίρεση το 10λεπτο του 1907 της Κρητικής πολιτείας, όπου συναντούμε διαφορετική απεικόνιση του Ερμή του Πραξιτέλη. Να σημειωθεί ότι τα γραμματόσημα της Κρητικής πολιτείας συνέχισαν να κυκλοφορούν ως επισημασμένα για αρκετό διάστημα μετά την αρχική τους κυκλοφορία. Επίσης, τα προαναφερθέντα κυκλοφόρησαν με την επισημάνση “ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ 1922” ως σειρά της Ελλάδος το 1923.

1λ. Κρητικής Πολιτείας, 1900

10λ. Κρητικής πολιτείας, 1907

5λ. Ικαρίας, 1912

25λ. Σάμου, 1912

Το 1912 εκδόθηκε η Λιθογραφική σειρά γραμματοσήμων στην οποία συναντούνται επίσης αξίες με τον Ερμή. Οι παραστάσεις είναι όμοιες με αυτές της χαλκογραφικής έκδοσης.

80λ. Λιθογραφικής έκδοσης, 1918-23

Το 1933 και το 1935 ο Ερμής εμφανίζεται σε δύο αξίες αεροπορικών εκδόσεων αντίστοιχα. Πιο συγκεκριμένα, στις 20 δραχμές της σειράς Αεροεσπρέσσο με στοιχεία ακαδημαϊκής τέχνης αλλά και art deco, και στις 10 δραχμές της Μυθολογικής με στοιχεία ακαδημαϊκής τέχνης αλλά και συμβολισμού. Ο Ερμής εντάχθηκε στις δύο αυτές εκδόσεις με σκοπό την υπονόηση της νέας αεροπορικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.

Αεροπορικές εκδόσεις: 20δρχ. Αεροεσπρέσσο και 10δρχ. Μυθολογικής

Στα χρόνια που ακολούθησαν ο Ερμής δεν έχει πολλές εμφανίσεις σε γραμματόσημα. Το 1961 εκδίδεται από τα ΕΛΤΑ σειρά 7 αξιών με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την έκδοση του πρώτου ελληνικού γραμματοσήμου. Τα γραμματόσημα αυτά απεικόνιζαν τη Μεγάλη Κεφαλή του 1861.

1,5δρχ. Εκαντοετηρίδα ελληνικού Γραμματοσήμου, 1961

Αποσπασματικά συναντούμε τον Ερμή σε αξίες εκδόσεων από το 1974 ως και το 2010 όπως φαίνεται και στις παρακάτω εικόνες.

10δρχ. Ελληνική μυθολογία Γ' – Ερμής κύρηξ, 1974

4,5δρχ. Παγκόσμια ταχυδρομική ένωση, 1974

25δρχ. Ταχυδρομικός κώδικας, 1983

18δρχ. Θεοί του Ολύμπου, 1986

40δρχ. Οι μύθοι του Αισώπου – Ο Ξυλοκόπος και ο Ερμής, 1987

Φυλλάριο Ημέρα ελληνικού γραμματοσήμου – Παραστάσεις από προγενέστερα γραμματόσημα με τον Ερμή, 1990

120δρχ. Αργοναυτική εκστρατεία – Φινέας, Βορέαδες και θεός Ερμής, 1995

Φυλλάρια 100 χρόνια Ολυμπιακών Αγώνων – Παραστάσεις από τα ολυμπιακά γραμματόσημα του 1896, 1996

140δρχ., 200δρχ. ΕΛΤΑ-Νέα εταιρική ταυτότητα, 2001

5λ. Ελληνική τέχνη – Ν. Εγγονόπουλος 1949, Ορφέας, Ερμής κι Ευρυδίκη, 2010

Το 2011 κυκλοφορεί η δεύτερη έκδοση με θέμα τον επανασχεδιασμό των Μεγάλων Κεφαλών καθώς συμπληρώνονται τα 150 χρόνια από τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα. Η συγκεκριμένη έκδοση αποτελεί την πρώτη που προκύπτει με βαθυτυπική χάραξη από Έλληνα χάρακτη. Η κατασκευή των πλακών έγινε στην Αυστρία αλλά η εκτύπωση πραγματοποιήθηκε σε ελληνική μονάδα. Παράλληλα με τη σειρά διατέθηκαν και 150.000 φεγιέ με ονομαστική αξία 5€.

2€ και Φεγιέ Έκδοση για τα 150 χρόνια από την έκδοση του 1ου ελληνικού γραμματοσήμου- Παραστάσεις από τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα του 1861, 2011

Πηγές

1. Carl Kerényi, "Η μυθολογία των Ελλήνων", Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1996
2. Μυρσίνη Βαρδοπούλου, "Ιδεολογική και αισθητική διαχείριση των ελληνικών γραμματοσήμων 1861-1961", Διατριβή Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, 2015
3. Δημ. Ν. Ζερλέντης – Πετ. Κ. Κορωνάιος, "Κατάλογος Ελληνικών Γραμματοσήμων", 1934
4. Ι. Σβορώνος, "Τα γραμματόσημα της νήσου Κρήτης και οι αρχαίοι νομισματικοί τύποι", Φιλοτέλεια τ. 81-84, 1931-1932
5. Wikipedia

*Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον φίλο Ν. Καρνιαουτάκη για την ευγενή παραχώρηση των φωτογραφιών των γραμματοσήμων της Κρητικής Πολιτείας.